

УДК 658.7 і 658.818(075.8)

І.В. Неуров

Львівський інститут Сухопутних військ ім. гетьмана П.Сагайдачного НУ "ЛП", Львів

ПОСТАЧАННЯ ТА ЗАКУПІВЛІ У ВІЙСЬКОВІЙ ЛОГІСТИЦІ

Розглядаються основні етапи становлення та взаємозв'язку цивільної та військової логістики. Розкривається сутність логістики постачання і закупівель у військовій сфері. Дасться порівняльний аналіз сутності логістичних завдань та рішень у військовому підрозділі та на цивільному промисловому підприємстві.

Ключові слова: військова логістика, постачання, закупівля.

Вступ

Однією з важливих видів діяльності суб'єктів підприємництва є закупівельна діяльність, яка має стратегічне значення як для окремого підприємства, так і для учасників ланцюга поставок загалом. Адже в процесі виконання видів діяльності, що пов'язані із закупівлею товарно-матеріальних благ, здійснюється інтеграція багатьох функцій для розв'язання завдань як оперативного, так і стратегічного рівня. Актуалізація розв'язання цих завдань відбувається не тільки для бізнес-структур, але й у військовій сфері [1 – 7].

1. Військова та цивільна логістика: етапи становлення та співіснування

Військо як мілітаризована організація народилось одночасно з початками держави. Воно було її інструментом сили у здійсненні внутрішньої і зовнішньої політики. Це була добре організована організація, для функціонування якої необхідним є належне забезпечення дій, які раніше називали логістикою. Становлення логістики як науки та виду економічної діяльності у взаємозв'язку цивільних та військових секторів відбувалось у декілька етапів. Цікавим є той факт, що сам термін «логістика» та основна суть концепції логістики має військове походження.

Вперше використав у військовому значенні слово «логістика» імператор Візантійської імперії Леонтос IV (886-91 1) у праці «Сумарний виклад військового мистецтва». Поруч зі стратегією і тактикою імператор вирізняв логістику як третю галузь військової науки. Він визначив її завдання, «щоб платня солдатам була виплачена, військо відповідним чином озброєне і вишикуване, забезпечене зброєю і воєнним спорядженням, щоб потреби війська були достатньо і у відповідному часі заспокоєні, а кожний військовий похід відповідним чином підготовлений, тобто простір і час відповідним чином розраховані, територія оцінена з врахуванням руху військ, а також сили опору супротивника і згідно з цими функціями слід регулювати і порядкувати рухи і поділ власних збройних сил» [1].

Згодом організаційні і логістичні рішення з війська перенесені на різноманітні галузі цивільного життя, такі як державна адміністрація, залізниця, освіта і нарешті у XIX сторіччі підприємства. У науках про управління, що розвиваються, використано

значний досвід і інструментарій, який використовується у командуванні військами. У економічній діяльності адаптовано стратегічні, операційні і тактичні досягнення, досягнення у сфері інформації та прийняття рішень, логістичні і інші досягнення.

На сучасному етапі актуалізується розв'язання логістичних питань у військовій сфері. Не дарма 2007 рік в Україні був проголошений роком логістики у Збройних Силах України, що доводить розуміння необхідності впровадження у військовій сфері методів та прийомів логістики, сьогодні неправомірно знехтуваних та забутих.

2. Сутність логістики постачання у військовій сфері

Логістична система у військовому підрозділі є диференційованою з точки зору способів постачання. Вирізняють два способи постачання: централізоване постачання; децентралізоване постачання.

Організатором і відповідальним за функціонування логістичної системи є керівник логістики військового підрозділу, який підпорядкований безпосередньому командирі і у функціональних справах керівнику логістики вищого рівня командування. У військовому підрозділі логістична система є адекватною до характеру і завдань, які вона виконує у періоді мирного часу, а також передбачених на воєнний час, насамперед матеріального і технічного забезпечення а також накопичення, оновлення і зберігання запасів.

Логістична система військового підрозділу є системою, відкритою на зовнішню макро- і мікροоточення, незважаючи на те, що у значній частині вона є централізованою і залежною від логістичної системи вищого організаційного рівня. Децентралізованими елементами у цій системі є продовольча служба, медична служба.

Принциповою метою логістичної системи у військовому підрозділі є забезпечення нормального і безперешкодного щоденного життя і підготовки, а також виконання термінових завдань, які виникають зі специфіки даного військового підрозділу.

Ця система в принципі побудована з тих самих елементів, які утворюють логістичну систему Збройних Сил. Вона є системою у мікромасштабі з подібними завданнями, як система у макромасштабі. Вона забезпечується головним чином через елементи макрологістичної системи і частково з цивільного

зовнішнього оточення. Потоки переміщення постачання у логістичній системі військового підрозділу утворюють комбіновану систему. Військовий підрозділ отримав право на безпосереднє продовольче забезпечення, житлово-комунального обслуговування, забезпечення офісними матеріалами. Позостале постачання у централізованій системі реалізоване на підставі річного фінансового плану військового підрозділу, виконаного згідно з діючими нормами, таблицями заборгованостей, періодами споживання і іншими діючими документами, а також затвердженим бюджетом.

Цей план виконується з використанням інформативної техніки і тому він має інформатизовану форму. Завдяки цьому реалізація плану не створює труднощів, оскільки реалізаційні дані заносяться у поточному режимі, що уможливорює цілісний контроль незалежно від реалізаційного періоду. З попередніх міркувань виникають наступні висновки:

1) поняття «логістика» є старим і новим поняттям. Новим у цьому сенсі, що воно відкривається і визначається у військах і науках про управління з початку 90-тих років минулого сторіччя. У військах згідно з новим досвідом миротворчих операцій для логістичних цілей і завдань використовуються раніше перевірені способи вирішення матеріального і технічного забезпечення. В науках про управління інтегруються досягнення в постачанні, накопиченні та зберіганні, транспортуванні а також процесів прийняття рішень у виробничих процесах, а також інших функціональних галузей, у сукупності названою логістикою;

2) військовий підрозділ в організаційній структурі є дуже подібним до середнього або великого виробничого підприємства. У структурі підрозділу і підприємства виступають такі ж самі зв'язки і стосунки між її елементами. Як правило, організаційна структура військового підрозділу має лінійно-штабний характер, а управлінські органи виконують ті самі функції, незважаючи на інші назви. Цілі цих організацій лежать у зовнішньому оточенні з тим, що принциповою метою підприємства є клієнт і пов'язаний з ним продаж і ринкова частка.

У вітчизняній літературі яка стосується логістики, незважаючи на відношення до військового походження, важко знайти розробки, які стосуються теорії і практики військової логістики, не дивлячись на її досягнення у міжнародних миротворчих місіях ООН. Керівництво держави та Міністерства оборони не раз відмічали переваги в логістичному забезпеченні військовослужбовців Збройних Сил України які знаходилися у багатонаціональних військових у групуваннях в міжнародній системі забезпечення регіональної і глобальної безпеки. Тому одним із пріоритетних завдань Міністерства оборони та Генерального штабу у 2007 р. було впровадження нових підходів до постачання матеріальних засобів і надання послуг на комерційній основі.

На кінець року харчування 100% особового складу Збройних Сил, який має право на харчування за

державний кошт, здійснюється суб'єктами малого та середнього бізнесу. Це вивільняє особовий склад військових частин від цілого ряду господарських робіт, несення служби в добових нарядах у їдальні, дозволяє командирам зосередитися на бойовій підготовці особового складу, а також суттєво зменшує витрати палива та ресурсу техніки для постачання продовольства.

Для обслуговування житлового фонду військових містечок створене Державне підприємство Міністерства оборони «Укрспецналадка» з філіями в гарнізонах міст Макарів, Новоград-Волинський, Феодосія, Яворів. Надалі така практика буде поширена на інші військові містечка.

Здійснюється переведення військових об'єктів (крім об'єктів зберігання зброї і боєприпасів) на охорону структурами Державної служби охорони Міністерства внутрішніх справ України або суб'єктами підприємства, й що також має скоротити чисельність особового складу Збройних Сил, який залучається до виконання цих функцій, і, відповідно, – витрати на його утримання. Водночас, залучення підприємств різної форми власності до забезпечення Збройних Сил вимагає вдосконалення організації і процедур закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти.

З цією метою, у червні 2007 р., відповідно до Закону «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» та на підставі рішення Колегії Міністерства оборони, створений єдиний Тендерний комітет Міністерства оборони. Це дозволило забезпечити більшу прозорість і суворе дотримання економічних і правових засад закупівель, раціональне використання державних коштів, посилення контролю на всіх стадіях закупівель, зосередження інформації про централізовані закупівлі в єдиному органі.

Міністерство оборони та Генеральний штаб активно працюють у напрямі вивільнення Збройних Сил від невластивих функцій.

Станом на кінець 2007 р., ця діяльність охоплює переважно сфери харчування, житлово-комунального обслуговування та охорони військових об'єктів. Це дозволяє отримати відчутну економію людських, матеріальних і фінансових ресурсів.

У Міністерстві оборони здійснюються заходи з упорядкування залучення комерційних підприємств до надання послуг Збройним Силам.

Система оперативного та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил у цілому виконує функції з підтримання військ (сил) у готовності до ефективного виконання покладених на них завдань. Командно-штабне навчання «Артерія-2007» засвідчило, що система оперативного та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил є загалом дієздатною, її структури спроможні організувати та здійснювати всебічне забезпечення військ (сил) під час їх оперативного розгортання та застосування.

У перспективі планується завершити перехід на нову систему забезпечення військ (сил) за територіальним принципом, яка буде максимально адаптована до сучасних вимог ринкової економіки та максимально задовольняти потреби Збройних Сил.

Висновок

На практиці підтверджено, що напрями вдосконалення та розвитку системи оперативного та матеріально-технічного забезпечення відповідають сучасним потребам Збройних Сил України.

На нашу думку, логістичні рішення, застосовані на провідних вітчизняних та зарубіжних підприємствах, які себе виправдали у щоденній практиці підприємства, можуть бути використовувані у практиці військових підрозділів з точки зору спільних цілей і завдань. Таким чином, близька наукова співпраця військових і цивільних навчальних закладів, які займаються логістичною освітою, призвела би до більш швидкого розвитку теорії і практики логістики.

Список літератури

1. *Teoria i praktyka modelowania systemow logistycznych* // Red. naukowa I.K. Hejduk. – Koszalin, 2004.

2. Крикавський Є. В. Застосування концепції логістики у нетрадиційних сферах // Вісник Націон ун-ту "Львівська політехніка". Логістика. № 446. – Львів, Націон. ун-т "Львівська політехніка", 2002. – С. 114-120.

3. Лайсонс К., Джиллингем М. Управление закупочной деятельностью и цепью поставок: Пер. с 6-го англ. изд. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 798 с.

4. Сток Дж., Ламберт Д. Стратегическое управление логистикой // Пер. с 4-го изд. – М.: ИНФРА-М. 2005. – 797 с.

5. Корогородський Ю. Последний эшелон на Восток // Логистика. – № 4-5. – 2007. – С. 63-66.

6. Корогородський Ю. Далекая война на окраине империи // Логистика. – 2007. – № 8. – С. 43-45.

7. Ficon K. Wspolczesna logistyka wojskowa. – Warszawa.: Belstudio, 2002. – 165 s.

Надійшла до редколегії 14.05.2008

Рецензент: д-р техн. наук, проф. О.М. Фоменко, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

СНАБЖЕНИЕ И ЗАКУПКИ В ВОЕННОЙ ЛОГИСТИКЕ

И.В. Неуров

Рассматриваются основные этапы становления и взаимосвязи гражданской и военной логистики. Раскрывается сущность логистики снабжения и закупок в военной сфере. Дается сравнительный анализ сущности логистических заданий и решений в воинском подразделении и на гражданском промышленном предприятии.

Ключевые слова: военная логистика, снабжение, закупки.

A SUPPLY AND PURCHASES IS IN MILITARY LOGISTIC

I.V. Neurov

The basic stages of becoming and intercommunication of civil and military logistic are examined. Essence of logistic of supply and purchases opens up in a military sphere. The comparative analysis of essence of logistic tasks and decisions will be given in military subdivision and on a civil industrial enterprise.

Keywords: military logistic, supply, purchases.